

Tekst: Astrid Jansen
Foto's: Michel Post

THUIS IN DE NATUUR

In gesprek met een organische gevoelsarchitect

Huizen bouwen van aarde, hout, stro, riet en leem: dat klinkt in eerste instantie niet zo vernieuwend. Duurzaam is het wel. Wie het werk van Michel Post bekijkt, zal verrast zijn door het innovatieve gebruik van materialen uit de natuur, en door de vormen waarin het is gebouwd. De wereld van het organisch ontwerpen en bouwen door de ogen van een architect.

Michel Post is de grondlegger van ORIO architecten. In die naam zit zijn filosofie verborgen: ORganisch Intuïtief Ontwerpen. Hij noemt het ook wel de organische gevoelsarchitectuur. De architect is daarmee een geheel eigen weg ingeslagen, die anders is dan de meeste van zijn collega's. Een jaar of tien geleden werd daarover in die traditionele wereld nog wel eens lacherig gedaan. Maar ook als architect denkt hij nou eenmaal graag buiten de kaders. Tegenwoordig krijgt hij om die reden juist respect en waardering. "Wonen is voor mij veel meer dan alleen een dak boven je hoofd. Een ontwerp moet helemaal kloppen. Niet alleen visueel, maar ook gevoelsmatig. Daar is overigens niks zweverigs aan", zegt hij. Het is duidelijk: Michel is een gevoelsmens. Zijn inlevingsvermogen komt ongetwijfeld goed van pas bij het realiseren van de droomwens van klanten. Daar kan hij gepassioneerd over blijven vertellen.

Organische gevoelsarchitectuur, dat klinkt mooi. Maar wat kan ik me daar precies bij voorstellen?

"Het woord 'organisch' verwijst naar zowel natuurlijke vormen als naar materiaal van biologische oorsprong. Binnen de bouw

zijn er twee stromingen. De één heeft een *topdown* benadering en bootst de natuur na. Dat wordt ook wel de biomimicry genoemd. De andere benadering is *bottom up*: gebouw en natuur vormen één geheel. Beide hebben dezelfde vormentaal, maar de visie erop en de uitvoering ervan, zijn wezenlijk verschillend. Ik houd me vooral bezig met het laatstgenoemde. Dat betekent dat ik, daar waar mogelijk, uitsluitend natuurlijke materialen gebruik. Hout, stro en leem zijn daarvoor een belangrijke basis. Door daar rekening mee te houden, vormt het huis één geheel met de natuur. Daarnaast vind ik het ook van belang dat een ruimte goed voelt. Het is prettig als het resoneert met jezelf. Het totaalplaatje, de harmonie tussen alles, moet kloppen. Dat bedoel ik met organische gevoelsarchitectuur."

Resoneren met jezelf?

"Alles is energie en dus heeft elk materiaal een bepaalde trilling. Beton en staal bijvoorbeeld, zien sommigen als heel duurzame producten. Het gaat inderdaad lang mee, maar voor mij staat het veel te ver van de natuur af. De huizen die ik heb ontworpen, zijn dus niet van dergelijke materialen gemaakt.

Ik merk dat ze niet goed resoneren met mij als mens. Ze hebben een andere trillingsfrequentie die veel verder van mij afstaat dan die van natuurproducten. Voor mij voelt dat niet prettig."

De natuur is duidelijk een inspiratiebron.

"Ja, we zouden veel meer gebruik kunnen maken van natuurlijke processen. Zo maak ik bijvoorbeeld ook wel ontwerpen die gebaseerd zijn op de menselijke structuur en op natuurlijke wetmatigheden. Door gebruik te maken van bepaalde vormen, zoals bijvoorbeeld ook wordt gedaan bij de vleugels van vliegtuigen, kun je onderdruk en bovendruk creëren. Hierdoor krijg je een luchtbeweging door het huis die zorgt voor een natuurlijke ventilatie."

"Ik ben continu bezig met de uitdaging om iets bouwbaar te maken. Zoals bouwen met stro, maar ook bouwen volgens de wetten van de heilige geometrie."

Wát voor wetten?

"Die van de heilige geometrie. Ook wel de taal van het licht genoemd. Deze universele vormentaal zie je overal terug in de natuur,

van subatomair tot kosmisch niveau. Het één staat in een bepaalde verhouding tot het ander. Wanneer we van die wetmatigheid gebruikmaken, bijvoorbeeld in de schilderkunst of in de klassieke architectuur, dan ervaren we die proportie als visueel aantrekkelijk. Kortom: we vinden het mooi. Het geeft zelfs een gevoel van geluk. De gulden snede of *phi* is zo'n goddelijke verhouding. Deze kun je vergelijken met de Fibonacci-reeks waarbij steeds de laatste twee getallen bij elkaar worden opgeteld (1-1-2-3-5-8-13-21-34...). Wanneer je een getal deelt met het cijfer daarvoor, krijg je een uitkomst zoals die van de gulden snede ($55/34=1,6176$)."

"Die universele wetten gebruik ik ook in mijn ontwerpen. Vaak is dat een echte uitdaging. Maar denk nou niet dat ik alles wiskundig zit te berekenen. Want zelfs als het getalsmatig klopt, kan het alsnog niet goed voelen, terwijl ik niet precies weet waar dat aan ligt. Een intuïtieve benadering werkt binnen de gevoelsarchitectuur nou eenmaal beter."

Maar hoe pas je dan die kennis toe?

"Leonardo da Vinci maakte ook veel gebruik van de gulden snede. Zo zag hij de vijfhoek als symbool voor de mens en zijn fysieke maten. Denk aan zijn beroemde *Vitruvius*. En een vijfpuntige ster is ook nog eens opgebouwd in de verhoudingen van *phi*. Dat is vervolgens weer het uitgangspunt geweest voor het ontwerp van de pentakelwoningen. Deze vijfhoekige huizen zijn in Zeewolde gebouwd, op acht verschillende kavels. De geometrische principes zijn niet alleen toegepast op de woning, maar ook op de locatie zelf en op

de verhouding die de gebouwen hebben ten opzichte van elkaar. Via bijgebouwen is alles aan elkaar gekoppeld. Zo hebben we een echte eenheid gecreëerd. Van buiten zijn ze allemaal gelijk, maar aan de binnenkant verschillen ze. Eén van de bewoners heeft van de zolder een meditatieplek gemaakt in de vorm van een vijfhoek. Ik vind het een heel fijne plek met een goede energie. Naast de toepassing van de verhoudingen, is ook rekening gehouden met bestaande houtmaten. Want als je bio-ecologisch bouwt, wil je zo min mogelijk zaagafval hebben. Eigenlijk zou je die woningen zelf eens een keer moeten zien en ervaren om te begrijpen wat ik bedoel!"

Je had het ook nog over stro. Hoe bouw je daar huizen van?

"Heel simpel: door het stapelen van stobalen. Aan de binnen- en buitenzijde worden de stromuren dan afgestrukt. Het liefst met leem. Stobalen hebben een heel hoge isolatiewaarde, waarbij wel de halmrichting bepalend is. In Kampen staat inmiddels een huis dat volledig opgebouwd is uit stro: de hoogste strowoning van Nederland. Het is een uniek particulier initiatief dat in eigen beheer is gebouwd. Binnenkort betrekken de eigenaren hun nieuwe huis dat officieel het predikaat 'nulwoning' mag voeren."

"Of het nou om strohuizen gaat, de pentakelwoningen of autarkische woonhuizen; bij alles houden we duurzaamheid in het oog. Zie dat in ruim verband, en niet alleen wat betreft energieverbruik. In dat grote geheel gaat het om harmonie. De harmonie in een mens zelf, maar ook tussen elkaar en in relatie met natuur en kosmos."

Terminologie

In de media worden verschillende benamingen gehanteerd voor energiezuinige woningen. Meestal worden die niet eenduidig gebruikt. Voor de lezer is het daardoor lastig te bepalen wat er precies mee wordt bedoeld. Hieronder probeert Michel Post de betekenis te omschrijven. Volgens hem verschilt de uitleg ook nog per persoon. Hij wijst er daarom op dat het zijn visie is.

Lage energiewoning

Een goed geïsoleerde woning, die wellicht een aantal technieken heeft om energie te besparen of om deze zelf op te wekken.

Nulwoning of nul-energie woning

Een woning als bovenstaand, maar met het verschil dat het verbruik gelijk staat aan de opbrengst van de energie. Vaak is er zelfs een overschot. Dan wordt er ook wel gesproken van een 'pluswoning'.

Passiehuus

Zo'n huis is supergoed geïsoleerd en wordt geheel met behulp van techniek voorzien van verse lucht. Het idee is namelijk een luchtdichte en goed isolerende schil te maken, die met een minimum aan energie verwarmd kan worden. Eigenlijk is zo'n dampdichte woning dus best ongezond. Vaak is een passiehuus ook een nul-energie woning, maar dat hoeft niet.

Earthship

De term is bedacht door Michael Reynolds en gaat uit van afval als bouw materiaal. Daarnaast is het volledig losgekoppeld van elk netwerk. Dus geen elektra, geen water, geen riolering, enzovoort. Deze woningen zijn volledig zelfvoorzienend. Drie kanten van het huis zijn bedekt met massa van de aarde. Dit werkt niet als hoge isolatie, maar als thermische buffer. De vrije gevelzijde ligt op het zuiden, om zodoende optimaal gebruik te maken van zonne-energie.

Autarkische woning

Is, net als een earthship, volledig zelfvoorzienend. Deze kan echter ook op een traditionele wijze worden gebouwd.